

ALBRECHT KOSCHORKE
Hitler'in *Kavgam*'i Üzerine Bir Analiz

ALBRECHT KOSCHORKE 1958 doğumlu. Münih ve Paris'te çağdaş Alman edebiyat, etnoloji, felsefe, sanat tarihi, iletişim bilimleri alanlarında öğrenim gördü. Çalışmalarını Konstanz Üniversitesi'nde Edebiyat Bilimi Kürsüsü'nde sürdürmektedir.

Adolf Hitlers Mein Kampf: Zur Poetik des Nationalsozialismus

© 2016 MSB Matthes & Seitz Berlin Verlagsgesellschaft mbH

Bu kitabın yayın hakları AnatoliaLit Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

İletişim Yayınları 2405 • Politika Dizisi 153

ISBN-13: 978-975-05-2116-4

© 2016 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2016, İstanbul

YAYINA HAZIRLAYAN Tanıl Bora

DIZI KAPAK TASARIMI Utku Lomlu

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Evrim Darçın Bozalioglu

BASKI Ayhan Matbaası • SERTİFİKA NO. 22749

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak, No: 6/3

Bağcılar, İstanbul Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit • SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları • SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

ALBRECHT KOSCHORKE

Hitler'in Kavgam'ı Üzerine Bir Analiz

Nasyonal Sosyalizmin
Poetikası

*Adolf Hitlers Mein Kampf
Zur Poetik des Nationalsozialismus*

ÇEVİREN *Ayşe Kurultay*

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ: KAVGAM NEDİR? – BAZI NOTLAR · TANIL BORA	7
Kısa bir evveliyat ve dünyada <i>Kavgam</i>	7
Almanya’da <i>Kavgam</i> ’ın “serbest kalması”	8
Tabu mu? - Tartışmalar	9
Desizyonizm	11
Türkiye’de <i>Kavgam</i>	13
BİRİNCİ BÖLÜM	
Toplumsal Krizler, Preker Gruplar, Liminal Aktörler	17
İKİNCİ BÖLÜM	
Hitler’in <i>Kavgam</i>’ı. İdeoloji ve Karar	43
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
Sonuçlar ve İleriye Dönük Değerlendirmeler	87

SUNUŞ: *KAVGAM* NEDİR? – BAZI NOTLAR

TANIL BORA

Kısa bir evveliyat ve dünyada *Kavgam*

Kavgam, Adolf Hitler'in "başyapıtı". Onun ve nasyonal sosyalizmin beyannameesi. 1923'teki başarısız darbe teşebbüsünden sonra hapisanede –hayli konforlu koşullarda– yazdığı, 1925'te basılan ilk ciltte Hitler, kendi hayatını dramatize eder. Tahliyesinden sonra yazdığı, 1926 sonlarında yayımlanan ikinci ciltte, bağıra çağıra, nasyonal sosyalizmin temel fikirlerini anlatır. Karikatürize bir antisemitizm, hınc ve nefret dolu bir ırkçı-milliyetçilik, dehşetengiz komplo teorileri, metinde kol gezer. Toplumsal çöküş, sınıfsal statü kaybı ve gelecek endişeleriyle birleşen, daha doğrusu bu endişeleri kendi söylemine indirgeyen "milli beka" alarmizmine, onu iyice kızıştırarak hitap eder.

Nasyonal sosyalizmin 1933'te iktidar olmasından sonra *Kavgam* kutsal kitap mahiyetine büründü, *bestseller*/çoksatır oldu. On sekiz dile çevrildi. İkinci Dünya Savaşı sonuna, 1945'e kadar 18 milyon nüsha satılmış.

*

İkinci Dünya Savaşı biterken intihar eden Hitler'in mirasçısı olmadığından ve resmî ikametgâhı Bavyera eyaletinin başkenti Münih'te bulunduğundan, telif hakları Bavyera hükümetinde kaldı. Bavyera eyalet hükümeti kitabı basmadı, telif haklarını vermeyerek Almanya'da basımını da engelledi. Başka ülkelerde de basımı engellemeye çalıştı; örneğin İsveç'te bunun için uzun süreli bir (başarısız) hukuki mücadele yürüttü.

Ancak Almanca tam metne uzun yıllardır internet üzerinden erişilebiliyor. Dünyanın birçok yerinde de, basılmaya ve satılmaya devam etti *Kavgam*. Örneğin –İkinci Dünya Savaşı döneminde ciddi bir ırkçı-faşist hareketin faaliyet gösterdiği, günümüzde de ırkçı-milliyetçi akımın hayli güçlü olduğu– Hindistan, *Kavgam*'ın yüzlerce basımının yapıldığı ve onyıllardır popülaritesini koruduğu bir ülke. Amerika Birleşik Devletleri'nde de serbest, ama bir *bestseller* değil, yılda ortalama on beş binlik bir satışı olduğu bildiriliyor. İngiltere ve Kanada'da da öyle. İsrail'de 'bile' 1992'den beri kısaltılmış bir versiyonunun satıldığını biliyoruz.

Bazı ülkelerde ise resmî yasaklar geçerli. Sovyetler Birliği'nin çökmesinden sonra Rusya'da 1992'de çevrilip basıldı, ardından iki basımı daha yapıldı; 2006'da yüksek mahkeme kitabın yasaklanması talebinde bulundu. 2010'da, "aşırı, zararlı, tehlikeli görüşlerin" propagandası mahiyetinde olduğu için *Kavgam*'ın yasaklanmasına hükmedildi.

Almanya'da *Kavgam*'ın "serbest kalması"

Uluslararası telif hakkı kurallarına göre yazarın ölümünden 70 yıl geçtikten sonra eser "kamuya açık" hale geldiğinden, 31 Aralık 2015'te *Kavgam* 'serbest kaldı.' Bu tarih yaklaşırken, Bavyera hükümeti önce yasağı sürdürmenin yollarını aradı, bulamayınca 2013'te, notlanmış, izahlı bir eleştirel basımını yapacağını duyurdu. Bu çalışmayı Münih Çağ-

daş Tarih Enstitüsü hazırlayacaktı. Ancak çalışmayı finanse eden hükümet, sonradan, *Kavgam*'ın izahlı-eleştirel biçimiyle de olsa Bavyera armasını taşıyan bir resmî neşriyat olarak basılmasını hazmedemeyeceğini açıklayarak, yayıncılıktan çekildi.

Neticede kitap, 2016 yılı başında Münih Çağdaş Tarih Enstitüsü yayını olarak yayımlandı. Çıkar çıkmaz, en çok satan kitaplar listelerine girdi. Yeni basımlar yetişene kadar bir süre “yok sattı”. Nisanda çoksatarlar listesinde birinci sıraya yükseldi ve iki hafta orada kaldı. Yıl ortasında satışı 80 bini geçmişti.

O sıralar, Doğu Almanya'da, Leipzig'de küçük bir antisemitist-milliyetçi yayınevi, *Kavgam*'ın “yorumsuz”-orijinal basımını yapacağını duyurdu.

Bu arada hukuk çevrelerinde, kitabın içeriğinden ötürü tekrar yasaklanmasıyla ilgili araştırma ve tartışmalar da sona ermiş değil.

Tabu mu? - Tartışmalar

Kavgam'ın ‘kendi memleketinde’, bir fanatiğin esip gürelemesi olmaktan çıkıp iktidar programına ve icraatına dönüştüğü Almanya'da yeniden yasallık kazanması, dahası *bestseller* olması, tabii bütün dünyada endişeyle karşılandı. *Washington Post*, bu kitaba “tarihçiler için bir malzeme mi, yoksa Hitler’in mezarından yükselen sesi mi?” olarak bakmak gerektiği sorusunu sordu. *BBC*'nin sorusu çok daha doğrudandı: “Yayımlamalı mı yakmalı mı?”

Yakmak, Nazilerin “kültür politikasıyla” özdeşleşmiş bir edim ve *BBC* mecazen yakmaktan söz ediyordu. Ancak *Kavgam*'ın ‘ortalıkta bulunmaması’ ve herhangi bir kitap muamelesi görmemesi gerektiği fikrinin saygın savunucuları bulunuyor. Örneğin Londra King's College'den, Alman dili, kültürü ve tarihi uzmanı Jeremy Adler, “kitabın zehirli etki-

sinin” hâlâ devam ettiğini düşünüyor.¹ *Kavgam*’ın yeniden ortaya çıkmasıyla neonazilerin, antisemitistlerin ve radikal milliyetçilerin, meşru bir sembole ve bir “klasiğe” kavuştuklarını söylüyor. Birazdan zikredeceğim nasyonal sosyalizm uzmanı değerli Longerich de *Kavgam*’ın metinsel içeriğinden ziyade sembol değerinin önemli olduğunu vurguluyor. *Kavgam*, “anlamanın” söz konusu olamayacağı bir metin Adler’e göre; kitaptaki ajitasyon ve mugalata karşısında insan ancak şok olabilir. O, *Kavgam*’ın tam anlamıyla bir *tabu* olduğu ve tabu olarak kalması gerektiği kanısında.

*

Buna mukabil, *Kavgam*’ın günahlı bir kitap olduğundan şüphe duymamakla beraber, tam da tabulaştırılmış olması yüzünden böyle bir alaka gördüğünü düşünenler de var. Yıllarca yasaklanmış olması, ilgiyi arttırdı, onlara göre.

Gönlü daha rahat olan bu cenah, *Kavgam*’ın insanlara yeni ne söyleyebileceğini, elli yıldır bilinmeyen neyi faş edeceğini soruyor. Onlar, yaşanmış tarihin bilincinin bir mesafe yarattığı, insanları *Kavgam*’ın mesajına kapılmaktan alıkoyacağı fikrindedir. Bazı entelektüeller, kitabın izahlı-yorumlu resmî basımındaki gibi, okurlara-kamuoyuna vesayet ettiğini düşündükleri bir tavrı da doğru bulmuyorlar.

*

Münih Çağdaş Tarih Enstitüsü yönetimi, ‘işin aslını anlatan’ teferruatlı bilgilendirme notlarıyla, *Kavgam*’ı “demistifiye ettiklerini” söyleyerek kendini savunuyor. Hitler’in bahsettiği olayların “aslını” anlatan, ileri sürdüğü savların sonucunda vardığı tarihsel hadiseleri hatırlatan bu notlar öyle geniş bir hacim tutuyor ki, Hitler’in orijinal metni, Enstitü’nün yayımladığı izahlı *Kavgam*’ın ancak dörtte birini oluşturuyor.

Aberdeen Üniversitesi tarih ve uluslararası ilişkiler profesö-

1 *Deutschlandfunk*, 8 Ocak 2016.

rü Thomas Weber, okuru “dipnot denizinde boğan” bu yöntemi yerinde bulmayanlardan biri.² Londra Üniversitesi Hologost ve 20. Yüzyıl Tarihi Araştırma Merkezi’nin yöneticisi, nasyonal sosyalizm tarihi uzmanı Peter Longerich de zaten “bol bol boş laf içeren, kötü yapılandırılmış ve neredeyse okunmaz” olan kitaba yüklenen “dipnot cihazı”nın anlamını sorguluyor.³ Bu “cihazın” manasızlığına verdiği örnek: Hitler’in frenginin Birinci Dünya Savaşı öncesinde büyük bir sorun teşkil ettiğine dair sözlerine iliştirilen, frenginin o dönemdeki gerçek durumuyla ilgili, bu savı yanlışlayıcı bilgileri sıralayan uzun dipnot. Longerich, *Kavgam*’ın eleştirel-izahlı basımını hazırlayanların, metne “bekçilik” edeyim derken, böylece onun çekim alanına kapılma riskine girdiklerini düşünüyor. Durmadan, bir ahmaklığa ‘cevap yetiştiriyorlar’ zira.

Weber ve Longerich, bu izahlı edisyon yerine, *Kavgam*’ın açık seçik onun “ne” olduğunu anlatan sağlam sunuşlarla yayımlanmasının daha anlamlı olacağı fikrindedir. Tabu olarak gördüğü *Kavgam*’ın yayımlanmaması gerektiğini savunan Adler de, bunun yerine icabında içinden alıntılar ve parçalar da aktararak, onun “ne” olduğunu anlatan bir neşriyatın yapılmasından yana. *Kavgam*’ın tarihsel işlevini, insanları nasıl etkilemiş olduğunu, işlediği önyargı ve zihniyet kılıplarını açıklayan bir neşriyat, yani.

İşte, Albrecht Koschorke’nin elinizdeki risalesi, uluslararası literatürde bu türün en başarılı örneklerinden sayılıyor.

Desizyonizm

Koschorke’nin kitabında başvurduğu *desizyonizm*, *Kavgam*’ın ‘mana ve ehemmiyetini’ anlamak bakımından kilit bir kavramdır.

2 Thomas Weber, “Hitlers Kampfschrift ist ein Bestseller - na und?”, *Die Welt*, 3 Haziran 2016.

3 Peter Longerich, “Mein Kampf- endgültig entmystifiziert?”, *Neue Zürcher Zeitung*, 16 Şubat 2016.